

PERUSKURSSIOHJE sisältäen turvallisuussuunnitelman

Yleistä

- Melonnan peruskurssi on tarkoitettu kajakkimelonnasta kiinnostuneille yli 16-vuotiaille. Alle 18-vuotiaille on oltava huoltajan kirjallinen suostumus. Ikäraja ei ole ehdoton. Oleellisinta on se, että kurssilaiselle löytyy sopivan kokoinen kajakki ja hänellä on fyysiset ja henkiset valmiudet kurssille.
- Kurssin on tavoitteena oppia perustiedot ja -taidot yksikkökajakilla tapahtuvasta melonnasta ja retkeilystä sekä oppia tunnistamaan erilaiset melontaan liittyvät vaarat ja osata toimia turhia riskejä välttämällä. **Kurssin käynyt voi turvallisesti jatkaa omatoimista melontaharjoittelua helpoissa olosuhteissa.**
- Kurssi noudattaa Suomen Melonta- ja Soutuliiton suositusta melontakurssin sisällöstä.
- Tämä kurssiohje sisältää myös turvallisuussuunnitelman, ja on osa Tampereen Vihurin turvallisuusasiakirjaa, sen liite 6.
- Kurssin kesto on noin 10 tuntia kahdelle päivälle jaettuna.
- Kolmantena iltana on mahdollisuus osallistua aloittelijailtaan, jossa tehdään yhteinen melontalenkki vastuunohjaajan johtamana.

Kurssilaiset

- Kurssilla opetus aloitetaan alkeista, joten melontataitoja ei odoteta osattavan valmiiksi.
- Kurssilaisille lähetetään ennen kurssia kurssi-info, joka sisältää mm. linkin Melonta- ja soutuliiton www-sivulle ja "Opi melomaan"-oppaan sähköiseen versioon (mikäli se on saatavilla). Sen lukemiseen ennen kurssia kannustetaan kurssi-infossa.
- Uimataito (200 m) on vaatimus. Sitä ei testata, mutta varmistetaan kysymällä.
- Tajunnan tasoon tai tasapainoon vaikuttavat sairaudet voivat olla este osallistumiselle. Tämä on jo kurssin alussa hienotunteisesti esitettävä kurssilaisille.
- Päihteiden vaikutuksen alaisena kurssille osallistuminen kielletty.
- Kurssilaisille on kerrottu varustuksesta seuran www-sivuilla sekä kurssi-infossa.

Ohjaajat

- Kurssilla on vastuuhjaaja, apuohjaajia, sekä mahdollisesti seurusteluohjaajia.
- Vaatimukset ohjaajille:

Vastuuhjaaja:

- Melonta- ja soutuliiton tai aiemmin kanoottiliiton hyväksymän melonnan ohjaajakurssin suoritus
- Vihurin kurssijaoksen näkemyksen mukaan kelvollinen vastuuhjaajaksi
  - riittävä kokemus apuohjaajana toimimisesta Vihurin kursseilla
  - riittävä osaaminen ja muu kyky vastuuhjaajan tehtäviin
  - päivittänyt osaamistaan ja tietouttaan peruskurssin asioista koulutustapahtumissa tai Vihurin peruskursseilla
- henkilöllä oma halu toimia vastuuhjaajana

Apuohjaaja:

- osaa opettaa valvotusti peruskurssin asioita
- pystyy toimimaan pelastajana reskutustilanteissa

Seurusteluohjaaja:

- osaa itse peruskurssilla opetettavat asiat
- ei joudu autettavaksi peruskurssiolosuhteissa
- pystyy antamaan ohjeita peruskurssilaisille

- Vastuu- ja apuohjaajat lukevat Tampereen Vihurin turvallisuusasiakirjan ja sen Liitteen 6 (tämä ohje), sekä kuittaavat lukemisen kuittauslomakkeeseen.
- Vastuuhjaaja johtaa kurssia ja huolehtii, että turvallisuusasiakirjaa noudatetaan.
- Yhtä ohjaajaa tai apuohjaajaa kohden kurssilaisia on enintään viisi.
- Vastuuhjaajalla on pilli, vesitiiviisti pakattu tai vettäkestävä puhelin ladattuna, ensiapulaukku, ja pitkä hinausköysi. Lisäksi hän varmistaa että mukaan tulee ainakin yksi pumppu ja kontaktihinausköysi niiden käytön osaaville apuohjaajille.
- Kaikilla apuohjaajilla on pilli, vastuuhjaajan antamat varusteet, ja mielellään vesitiiviisti pakattu tai vettäkestävä puhelin ladattuna.
- Vastuuhjaajan johdolla ohjaajat jakavat kurssin koulutusosuudet keskenään ja valmistautuvat tehtäviinsä.
- Tavoite on, että vastuuhjaajalla ei ole vesillä omaa koulutusryhmää, jolloin hän voi liikkua ja toimia vapaasti sitoutumatta kiinteästi yhteenkään ryhmään.

Materiaali

Kurssijaos toimittaa vajalle kurssikaappiin seuraavaa materiaalia:

- Tampereen Vihurin turvallisuusasiakirja
- kuittauslomake turvallisuusohjeen läpikäymisestä (Liite 3)
  - kurssin ohjaajat kuittaavat lukeneensa kurssiohjeen ja vaaratilannekartoituksen
- osallistujalistat kurssikaapissa
- kurssitodistukset kurssikaapissa
- EPP1-kortit kurssikaapissa
- Palautelomakkeet kurssikaapissa
- hinausköydet retki- tai kurssikaapissa
- kontaktihinausköydet kurssikaapissa
- ohjaajan tunnuspuffit kurssikaapissa

Ensimmäinen kurssipäivä

Vastuuohjaaja saapuu 30 min ennen kurssin alkua, ja tarkistaa sääennusteen (jos tiedossa ukkosta, voi varautua että osa kurssituksesta pidetään vajan sisällä), sekä ottaa kaikki omat varusteet ja vastuuohjaajien turvavarusteet esille. Ensimmäisiä kurssilaisia saapuu useita jo 15min ennen kurssin alkua.

Osallistujien saapuessa

- Valitaan melontaliivit. Neuvotaan oikea pukeminen. Melontaliivien käyttöä pakollisena varusteena ja päälle puettuna korostetaan.
- Kurssilaiset vaihtavat melontavarusteet ylleen.
- Tarkastetaan nimelistasta paikalla olijat. Kurssimaksut on suoritettu etukäteen.
- Kurssijaoksen vetäjä huolehtii, että osallistujat ovat maksaneet kurssimaksun.

Kurssin aloitus (10-15 min)

- Vajan yläkerrassa tai ulkona. Sään mukaan.
- Vastuuohjaaja aloittaa: tervetuloivotukset, lyhyt seuran esittely, kurssiohjelma pääpiirteissään, kurssin tavoite:
  - **Tavoite on saavuttaa riittävät tiedot ja taidot melontaharrastuksen turvalliseen jatkamiseen helpoissa olosuhteissa.**
- Ohjaajien lyhyt esittelykierron
- Kurssilaisten nopea esittäytymiskierros: aiempi melontakokemus ja odotukset kurssilta.
- Varmistetaan kysymällä kurssilaisten uimataito. Kysytään myös tajunnan tai tasapainon menetystä aiheuttavista sairauksista. Näiden vaikutuksesta keskustellaan yksityisesti vastuuohjaajan kanssa ja hän päättää lopulta, onko osallistuminen mahdollista.
- Yksi ohjaaja listaa esittelykierron aikana, mikä kajakki kullekin kurssilaiselle valitaan melontakokemuksen ja melojan koon perusteella.
- Vastuuohjaaja painottaa turvallisuuden merkitystä kurssilla ja harrastuksessa (melonnan turvallisuusohje <http://www.melontajasoutuliitto.fi/@Bin/317655/Melonnan+turvallisuusohje+091112.pdf>).
- Kurssilla on erotettava toisistaan neuvo ja käsky.

Käytännön asiat

- Pukuhuoneet: miehet, naiset.
- WC
- Arvoesineet lukittuun paikkaan:
  - Toimisto tai kurssikaappi
- Vaja on savutonta aluetta

Melontavarusteiden esittely (yksi ohjaajista on varustautunut alla olevilla varusteilla)

- Melojan perusvarustus, muista varusteista lisää retkellä
  - Melontaliivit –pakollinen varuste ja melottaessa päälle puettuna.
  - Olosuhteiden mukainen melontavaatetus
  - Lisäksi melontatilanteen johtajan harkinnan mukaan:
    - Varavaatetus vesitiiviisti pakattuna
    - Kuiva- tai märkäpuku, jos kaatumistilanteessa hypotermian vaara
    - Kypärä koskessa melottaessa ja muissakin tilanteissa, joissa olosuhteet sitä edellyttävät
  - Pilli tai muu äänimerkinantolaite, käytetään kurssilla huomiomerkinä.
  - Kompassi ja kartta
  - Valkoinen valo tarvittaessa
  - Melakelluke, jonka käyttöä on etukäteen harjoiteltava
  - Oma näkyvyys: heijastimet, kirkasväriset vaatteet, viiri tms.
  - Suoja aurinkoa vastaan
  - Eväät ja juoma
  - Silmälasien ja aurinkolasien kiinnittäminen

Esitetään asiat tiiviisti. Jätetään tilaa kysymyksille, vastataan kysymyksiin heti.

Varusteiden vaihto (ml. silmälasien varmistusnarun kiinnittäminen) jos ei ole vielä vaihdettu

- Naisten pukuhuone.
- Miesten pukuhuone.

Kurssilaisten jako ryhmiin

- Jaetaan kurssilaiset kahteen ryhmään.
- Jako kahteen (1-2) on hyvä tapa, sillä silloin kaverukset menevät eri ryhmiin ja opetus tehostuu seurustelun/neuvomisen jäädessä vähemmälle.

Ryhmät 20 min / ryhmä

1. Siirrytään alakertaan.
2. Kahden ryhmän rastikoulutuksena.
3. Vaihdetaan vuoroja, kun toimet on hoidettu.

Ryhmä 1 (tähän mielellään kolme ohjaajaa, jos on resursseja)

- Koko ryhmälle samanaikaisesti
  - Eri kajakkimallit ja melonnan lajit. Lyhyesti erilaisilla kajakeilla havainnollistaen.
  - Käydään läpi **kajakin varusteet**: istuin, lastitilat, luukut, jalkatuet, kellukkeet, todetaan lastiruumasta kellukkeena, nostoevä, kiintoevä, peräsin, äyskäri, sieni, kansiköydet, kumit.
  - **Kajakin turvatarkastuksen** tekeminen ennen vesille menoa.
  - Kaluston asianmukainen käsittely ja huolto sekä hyvät **kanto- ja nostotavat**, nostokohdat yksin ja kaksin.

- Ohjaajien lukumäärän mukaan 1-3:lle samanaikaisesti.
  - **Kajakien valinta** listan mukaan, jalkatukien sekä selkätuen käyttö hyvän melonta-asennon saamiseksi. Kokeilu tehdään patjoilla yhtä esimerkkikajakia käyttäen.
    - Kuitukajakeissa istutaan vain patjoilla tai vedessä, jotta pohja ei rikkoonnu.
  - **Aukkopeite**; roiskevesi, aallot kannen yli, suuret kallistukset, estää kaaduttaessa vedenpääsyn, jolloin eskimon jälkeenkin kajakki on vedetön, tuulensuoja jne. Käyttö: pukeminen, kiinnitys ja irrotus.
Huom! **Harjoitellaan irrotus silmät kiinni.**

- Kun kajakki ja varusteet kunnossa, kannetaan kajakit laiturille; kaksi kantajaa/kajakki.

Ryhmä 2

- **Kerrotaan erilaisista meloista**
  - materiaali, lavat, lapakulmat, pituus.
- **Valitaan melat**
- **Melan käytön kuivaharjoittelu pihalla:**
  - Mela oikein päin, miksi pää on viisto, otteen leveys, oikean käden ote ja ranteen liike, mela rullaa vasemmassa kämmenessä, älä purista (pitele kuin ylikypsää banaania), melan varren korkeus sylissä, melan etäisyys vartalosta, etukäden ojennus, veto kajakin reunan läheltä, lavan nosto vedestä vartalon tasalla, ryhdikäs asento, vartalon kierto, jaloista tukea, vetorytmi ... ym.
  - Kurssilaiset istuvat tukeilla, ohjaaja lyhyellä penkillä (kuntosalista).

Laiturille ~klo 18:30-19:00

Opetetaan:

- **Melan liike vedessä.**
  - Kävellään laiturin reunoja melan lapa vedessä. Kokeillaan veden vastusta kääntämällä lapa eri asentoihin.
  - Istutaan laiturin reunalle ja tehdään melalla vetoja. Tunnetaan veden vastus.
- Kerrotaan haitat melan puristamisesta (tunnoton ote, mela ei hakeudu oikeaan asentoon, kaatumisvaara). Kokeillaan ilmiö melan liikkeellä vedessä.
- **Esitellään tuenta**
  - Joku tönäisee istuvaa ohjaajaa, joka ottaa kädellä tukea laiturista. Laiturin reunalle siirtynyttä ohjaajaa tönäistään uudelleen, jolloin hän ottaa tukea melalla vedestä.
- Kurssilaiset kokeilevat tuen hakemista vedestä alatuella.
- Ohjaaja näyttää kajakkiin siirtymisen laiturilta.

Vesille

Jälkimmäisen rastikoulutuksen jälkeen kurssilaiset siirtyvät vesille.

Ennen veteen menoa käydään läpi toiminta kajakin kaatuessa:

1. aukkopeitteen avaaminen
2. kajakista irrottautuminen
3. pinnalle nouseminen
4. rantaan uiminen, hinaaminen tai reskutus.

Vähintään yksi, mielummin kaksi ohjaajaa on valmiiksi vesillä varmistamassa turvallisuutta. Vesillä kurssilaiset ovat aina vähintään yhden (apu)ohjaajan näkökentässä.

- Autetaan kurssilaiset vesille opastaen heitä auttamaan toisiaan. Kajakkiin siirtyvää voi auttaa vakauttamalla kajakkia käsin köysistä kiinni pitämällä tai kannesta tukemalla.
- Kajakin veteen laskeminen
- Aukkopeiton valmiusasento ja melan käsille asettaminen
- Kajakkiin siirtyminen
  - oikea ote kajakista ja laiturista
  - jalkojen paikka
  - painopiste aluksi laiturin puolella, lopuksi keskellä
- Hyvän melonta-asennon ottaminen
- Totuttelua kajakkiin rauhassa muutama hetki
- Aukkopeitteen kiinnittäminen ja avaaminen
- Tasapaino pitämällä lantio notkeana ja herkkänä
- Tuki haetaan melasta, ei kajakin reunasta käsillä

- Vesillä jo olevat ohjaajat opettavat vesille päässeitä kurssilaisia rentoon istuma-asentoon ja pitämään vartalon suorassa liikkuvan lantion avulla. Ei voimakkaita melanvetoja tässä vaiheessa.
- Kaikki melojat pidetään aallonmurtajan sisäpuolella

Ohjaajien toiminta kurssilaisen kaatuessa:

- Varmistetaan nouseeko kaatuneen pää pinnalle
  - Tarvittaessa ohjaajat auttavat melojan irti kajakista tai kääntävät kaatuneen melojan kajakkeineen oikein päin (Hand-of-god).
  - Jos kaatunutta ei pysty auttamaan kajakissa istuen, ohjaaja kaataa kajakkinsa ja menee veteen auttamaan kaatunutta kurssilaista, tai siirtyy laiturilta/rannasta avuksi.
- Uimaan joutunut meloja autetaan rantaan tai takaisin kajakkiin, riippuen etäisyydestä rantaan.
- Kajakki ja varusteet noudetaan vasta, kun kaatunut on saatu rantaan, ellei kaatunutta ole reskutettu takaisin kajakkiin.
- Ensiapu annetaan tarpeen mukaan. Samoin hätäpuhelun 112 soitto. (paikan osoite Rauhaniementie 25 lukee vajan seinässä, ja rannassa pelastusrenkaan yläpuolella)
- Arvioidaan keskustellen kaatuneen kanssa tapa, jolla jatketaan.
- Usein on järkevää ainakin käydä vaihtamassa kuivat vaatteet ylle.

Pienryhmissä harjoittelu vesillä

Ryhmittäin harjoitellaan ja opetellaan:

- Hyvää melonta-asento, tasapainon pitäminen ja sopivaa rentous.
- Eteenpäin melonta
- Pysäyttäminen
- Taaksepäin melonta
- Kajakin ohjaaminen ja kääntäminen, melan vedoilla, nosto evän vaikutus, painon siirroilla, melan käyttö peräsimenä.
- Sivuttain melonta. Aluksi kaverin kajakki vieressä ja kaveri tukee pitäen käsin kajakin tasapainossa. Kuokkimalla ja scullaamalla. Ylävartalon kääntö melaa kohti, mela mahdollisimman pystyssä.
  - tavoitteena oppia tunnistamaan melalla aikaansaatu voima ja liikkeen tehokkuus
- Alatuenta
- Lauttaan meno ja siitä irrottautuminen

Kiinnitetään huomiota:

- Rentouteen
- Melonta-asentoon, vältetään istuinaukon takareunaan nojaamista
- Melaote, puristetaan kevyesti kuin ylikypsää banaania.
- Ranteen liike melan lapakulmasta riippuen
- Vedon pituuteen
- Vartalon kiertoon
- Hauiksella veto / suora käsi

Koko ryhmä kokoontuu vastuuhjaajan kehotuksesta yhteen lauttaan, tai yhteen siten, että kaikki näkevät ja kuulevat vastuuhjaajan puheen.

Annetaan palautetta.

Pelastautumisharjoitus ~klo 20:30

- EPP1 vaatimus:
  - kajakin kaato, aukkopeiton avaus, poistuminen kajakista ja uiminen rantaan.
- Vihurin vaatimus:
  - pelastautuminen ohjaajan avustamana takaisin kajakkiin.
- Oltava erityisen tarkkana, että ollaan tarpeeksi syvissä vesissä. Kokeilu melalla.
- Ainakin yksi ohjaajista tulee rantaan ohjeistamaan kajakkien tyhjentämisessä ja avaamaan vajan ovet.
- Ennen harjoittelua ohjaajapari näyttää:
  - tehokkaat ylä- ja alatuet
  - yksin pelastautuminen kiipeämällä takaisin kajakkiin
  - keulaeskimo ja eskimopyörähdys, jos mahdollista
  - kaverin reskutus:
    - 1.kiipeäminen sivusta (takakansireskutus)
    - 2.kantakoukku (Heel Hook)
- Kurssilainen kaataa kajakkinsa vasta, kun ohjaaja on valmis pelastajan tehtävään ja antaa luvan kaatumiseen.
- Kurssilainen kaataa kajakkinsa. Kaatoa ennen kannattaa harjoitella melatukea.
- Ohjaaja reskuttaa kurssilaisen takaisin kajakkiin.
- Kurssilainen meloo laiturille, nousee ohjaajan avustamana laiturille, kajakki nostetaan laiturille, kuivat vaatteet päälle.

Kaluston huollon opetus: kuivaus ja siirto paikoilleen.

Toinen kurssipäivä

Vastuuohjaaja saapuu 20 min ennen kurssin alkua, ja ottaa kaikki omat, sekä vastuuohjaajien turvavarusteet esille. Tarkistaa sääennusteen. Jos tiedossa ukkosta, varaudutaan pitämään osa kurssituksesta vajan lähellä, eikä lähdetä Tapatoraan. Ukkosen ollessa 'päällä' siirrytään jatkamaan kurssia vajan sisällä. Jos Tampereen keskustan sääennusteessa on kurssin ajalle yli 5m/s tuuli mistä tahansa lännen .. pohjoisen .. idän suunnasta, on keli Näsijärvellä kurssilaisille liian haastava => aallokkomelontaa.

Lähtövalmistelut aloitus klo 17:00

Ohjaajat arvioivat olosuhteet ennen kurssilaisten paikalle saapumista ja päättävät, melotaanko satama-altaassa, vai vajan lähivesillä (Kaupinoja, Koukkuniemi).

Kun kurssilaiset saapuvat vajalle

- Kannustetaan mahdollisimman omatoimiseen valmistautumiseen
- Kehotetaan valitsemaan eri kajakki, kuin edellisenä päivänä.
- Ohjaajat varmistavat, että kurssilaiset ovat tarkistaneet ennen vesille menoa liivit, kellukkeet/lastiruuman kansien tiiviiden, aukkopeiton, melan sopivuuden, varavaatteet.

Ennen vesillemeno

- Käydään läpi päivän ohjelma
  - Tehdään yhteinen melontalenkki olosuhteiden mukaan. Kovalla tuulella tai sääennusteen luvatta sitä kerrataan perusteita satama-altaassa ja harjoitellaan aallokkomelontaa aallonmurtajan ulkopuolella, ks. Kuva 2.
- Osallistujia ohjataan omatoimisuuteen, mutta neuvotaan ja avustetaan tarpeen mukaan.
- Kerrataan ryhmässä melomisen järjestys, pillin käyttö ja melamerkit:
  - Pilliin puhallus: Huomio - katsokaa tänne ja kuunnelkaa
  - Mela pystyssä: Kokoontukaa minun luo
  - Mela poikittain: Älkää tulko, pysykää siellä missä olette
- Kerrataan toimenpiteet kaatumistapauksessa.
- Luonnonrantaan rantautumisen näyttö laiturin viereen. Kurssilaiset katsovat maista.
- Jaetaan porukka apuohjaajien lukumäärän mukaan ryhmiin.

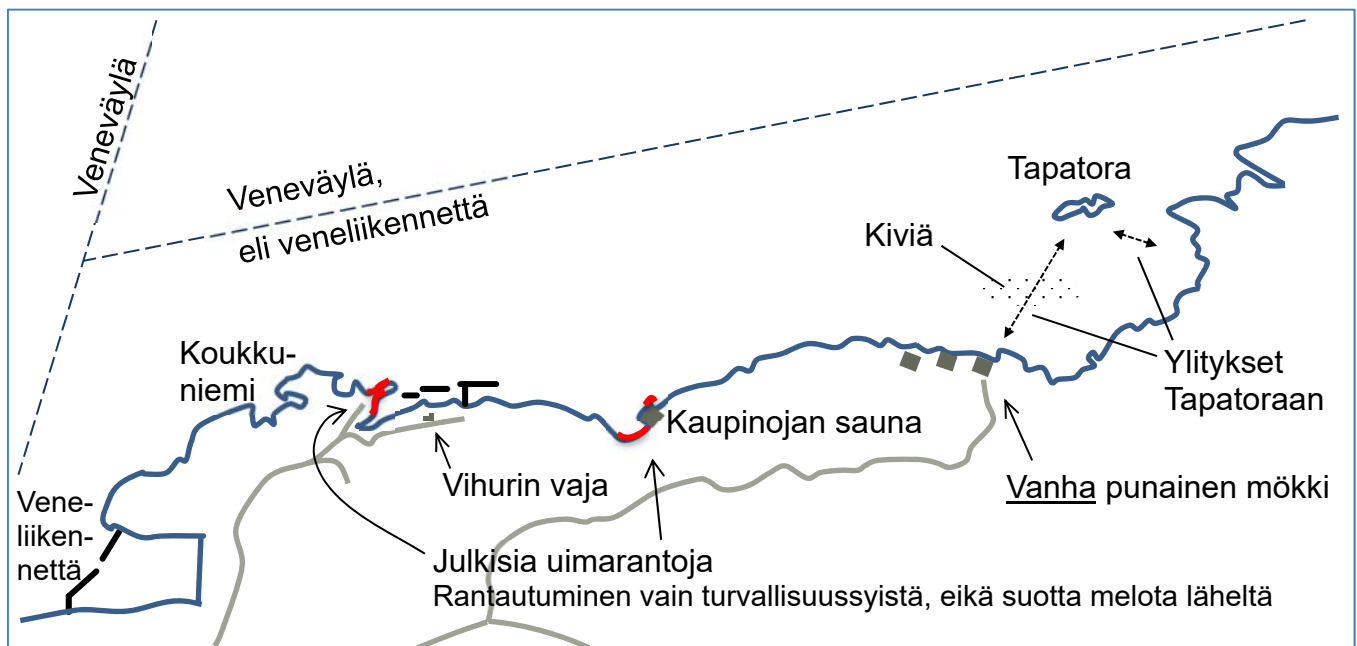
Vesillä

Kerrataan satama-altaassa ja lähivesillä perusasioita. Kurssilaiset ovat aina vähintään yhden (apu)ohjaajan näkökentässä.

- Edellisen päivän asioiden kertausta ja hiomista.
- Lauttaantuminen kertausta ja harjoittelua.
  - Lautan teon syyt ja käyttömahdollisuudet kerrotaan.
- Lauttaudutaan välillä tai pidetään maatauko.
- **Rantautuminen luonnonrantaan.**
  - Lähivesiltä etsitään sopiva ranta. Hyvällä säällä Tapatora. Ei häiritä uimarantoja, ks. Kuva 1.
  - Porrastettu rannan lähestyminen ja rantaantuminen ruuhkan välttämiseksi.
- **Vesillelähtö luonnonrannasta.**

1.harjoitus (= heikko tuuli - nyt ja ennusteena): Retki Tapatoraan, Kaupinojalle tai Koukkuniemen edustalle ~klo 20:00

- Lähtijöiden nimet vajakirjaan
- Ennen lähtöä neuvotaan, kuinka retkellä edetään ryhmittäin.
- Parit, varusteiden ja kajakin crosscheck ja parin valvonta.
- Opetetaan melamerkit: (huomio/tänne, seis, suunta).
- Ennen lähtöä kerrataan toiminta kajakin kaatuessa.
  - Kaatujan ja kaatumisen näkevien on huutamalla tiedotettava tapahtuneesta. Ohjaajat toimivat turvaryhmänä ja rientävät auttamaan (1-2 ohjaajaa) ja muu ryhmä kokoontuu lauttaan / lauttoihin odottamaan ohjeita matkan jatkamisesta.
- Kukin ryhmän ohjaaja meloo ryhmänsä takana ja valvoo / ohjaa ja antaa palautetta tai melotaan yhtenä ryhmänä retkimäisesti. Kärki, peräpäähän valvoja (apuohjaajia).
- Kaikki ryhmät melovat huutoetäisyydellä toisistaan.
- Jos ukkonen kaikesta huolimatta tulee 'päälle', evakuoidaan ryhmä Kaupinojan saunalle tai vajalle. Jos ollaan jo Tapatorassa, jää vastuuhjaajan vastuulle päättää odotellaanko siellä vai lähdetäänkö paluumatkalle (tarvittaessa suojaan Kaupinojalla).
- 1. ryhmä hidastaa, jos taaemmat ryhmät eivät pysy vauhdissa.
- Lopuksi kaluston huolto, kuivaus, tavarat oikeille paikoille, ja paluukuittaus (laske palanneet!) vajakirjaan.

Kuva 1 Peruskurssin retkillä huomioitavia asioita.

2.harjoitus (= kova tuuli) – aallokkomelontaa (Kuva 2)

- Lähtijöiden nimet vajakirjaan
- Aallonmurtajan aukon tuntumassa. Jos mennään aallonmurtajan edustalle, pidetään vähintään 25m etäisyys siitä, ks. Kuva 2.
- Neuvotaan toiminta kajakin kaatuessa.
- Viedään harkinnan mukaan halukkaat kurssilaiset pienissä erissä tuuleen aallonmurtajan ulkopuolelle. Aallokossa oppilas/ohjaaja = 1:1.
- Toiminta päätetään tuulen suunnan ja voimakkuuden mukaan.
- Otetaan tuntumaa aallokkoon ja kajakin käyttäytymiseen, neuvotaan tekniikkaa.
- Harjoituksia ryhmäläisten taitojen mukaan:
  - Tuen ottamien sivuaallokosta: "Painetaan" tulevaa aaltoa
  - Lossaus: Tuulen aiheuttaman sorron vähentäminen
  - Lauttautuminen aallokossa: Tulo ja lähtö tuulen alapuolelta
- Lopuksi kaluston huolto, kuivaus, tavarat oikeille paikoille ja paluukuittaus (laske palanneet!) vajakirjaan.

Kuva 2 Melonta-alueet Vihurin vajan läheisyydessä. Jos retki satama-alueen ulkopuolelle estyy tuulen tai ukkosriskin vuoksi, vaihtoehtoinen aallokkoharjoittelu on tehtävä riittävän kaukana rantalouhikoista.

Opetus- ja keskusteluaiheita lauttautumisen aikana ja rantautumisen jälkeen evästäuolla:

- **Omien voimien ja kykyjen arviointi** suhteessa olosuhteisiin.
- **Selviytymisen edellytykset:** ranta lähellä, lämpimät varavaatteet mukana ja vesitiiviisti pakattuna, melonnan reitti- ja aikataulu kotiväellä tms. tiedossa (ja vajakirjassa).
- **Sääolosuhteiden huomioiminen** on tärkeää varustautumisen ja suunnitelmien tekemisen kannalta. Retkellä on osattava ja rohjettava muuttaa suunnitelmia sääoloja vastaavasti.
- Kerrotaan vesillä liikkumisesta; muut liikkujat, merimerkit, veneväylät hyvä tietää jotta voi välttää niitä, vesiliikennesäännöt, oma näkyminen, ryhmässä / yksin melominen, korostetaan melontakaverin merkitystä turvallisuuden lisääjänä.
- Perustietoja suunnistamisesta: kartta, kompassi, gps (+varapatterit).
- Käydään läpi tyypilliset hälytysvälineet: pilli, ladattu puhelin/VHF-radio, hätäraketit.
- Ensiapu: ensiapulaukku mukaan - ja ensiaputaito on hyödyllistä
- Rasitusvammat: hiertymät ja jänne/nivelvaivat.
Ehkäiseminen oikealla melontatekniikalla, lisäämällä rasitusmääriä tasaisesti, ja venyttelemällä melonnan jälkeen.
- Kylmyys vaanii melojaa => varavaatteet, syöminen, liikkuminen.
Mutta tilanteen karatessa käsistä kaverin/pelastuslaitoksen apu.
- Olosuhteet: tuuli, aallot, virta, sää, eri olosuhteiden kuten virtaavan veden tai suojattomien merialueiden erilaisuuden ymmärtäminen.
- Kanootin pakkaaminen ja painonjakauma, vesitiiviit pakkaukset.
- Lisää varusteista ... anorakki, rukkaset, aurinkorasva .. tms
- Melontaretkeilystä järvillä, merellä ja joissa; jokamiehen oikeus.
- Seuran toiminnasta
- Jäseneksi liittymisestä

Kurssin lopetus ~klo 21:00- 22:00.

- Kerrotaan mahdollisuudesta osallistua yhteen melontailtaan keskiviikkona. Yhteinen melontalenkki. Valittu ilta voi olla muukin kuin heti kurssia seuraava.
- Vihurin melontailtaan valmistautuminen:
  - vesitiiviit varavaatepakkaukset
  - eväät, juoma,
  - aurinkoon ja sateeseen varautuminen
  - ajoissa paikalle
  - omatoimista varusteiden valintaa

- Loppukeskustelu.
- Kysytään halukkuutta lunastaa EPP1-kortti omakustannushintaan: 7.50 €.
- Selostetaan Vihuriin liittymisen vaiheet.
- Palautelomakkeen täyttö ja palautus.
- Jaetaan kurssitodistukset kurssin hyväksytysti suorittaneille.
- Jäähyväiset jälleennäkemisen toivossa.

Vihurin melontailta

Tarkoitettu jokaiselle Vihurin jäsenelle.

Yksi vastuuhjaaja.

- Huolehtii ryhmästä.
- Luo tarvittaessa toisen edistyneemmän ryhmän ja sopii ryhmälle halukkaan vastuuvetäjän.

Yhdellä ohjaajalla vastuullaan max. 10 kajakkia.

Vastuuhjaaja arvioi tulevat olosuhteet mm. sääennusteen avulla ennen osallistujien paikalle saapumista, ja päättää melontareitin tai ohjelman. Ukkosen tullessa aivan 'päälle' evakuoidaan ryhmä vajaan, Kaupinojan saunalle, tai Koukkuniemen talojen suojaan.

- Vastuuhjaaja varmistaa, että mukana on riittävä määrä apuohjaajia ja tarpeelliset turvavarusteet mm. ladattu kännykkä, hinausköydet, ensiapulaukku, varamelat, pumppu. (ks. sivu 2)
- Otetaan tarvittaessa mukaan tulitikut ja eväiden paistovarusteet. Retkellä toimitaan jokamiehen oikeuksia noudattaen ja hyviin retkeilytapoihin opastaen.

Melojien saavuttua vajalle:

- Kannustetaan mahdollisimman omatoimiseen valmistautumiseen
- Ohjaajat tarkastavat ennen vesille menoa liivit, kellukkeet/lastiruuman kansion tiiviys, aukkopeitto, melan sopivuus, varavaatteet.
- Kerrataan kaverin varusteiden crosscheckkaus ennen vesille menoa ja sen jälkeen sekä kaverin tarkkailu vesillä.

Lähtö esim. Tapatoraan ~klo 17:45

Matkalla Tapatoraan

- Vesillä melojat ovat aina jonkun ohjaajan tai apuohjaajan näkökentässä
- Kaupanojanlahdessa tarvittaessa pieni tauko (pidetään silti etäisyyttä uimarantaan)
- Pidetään ryhmä kasassa
- Melotaan noin 20 ... 50 metrin päässä rantaviivasta.
- Matkalla Tapatoraan harjoitellaan hinattavana olemista. Yksi ohjaajista ottaa vuorotellen hinattavaksi yhden kurssilaisista.
- Jos ukkonen kaikesta huolimatta yllättää, evakuoidaan ryhmä vajaan tai Kaupinojan saunalle.
- Tapatoran lähellä ”vanhalla punaisella mökillä” kokoonnutaan lauttaan. Lahden ylitystä varten neuvotaan ottamaan suunta kohti saaren keskiosaa. Tässä suunnassa on todennäköisintä välttää matkalla olevat kivet.
- Tapatoran rantaa tultaessa ohjaajat opastavat luonnon rantaan rantautumisen melaan tukeutumalla.

Saarella ~klo 18:45

- kajakit varusteineen kannetaan saareen, opastetaan taukotoimintoihin: kuivaus, taukovaatteet, juomat, eväät
- retkivinkkejä maihin: kajakin kantotekniikat, sopivan paikan valinta kajakille maissa, lastiluukkujen sulkemisen tarve, melasta huolehtiminen jne.
- Grillinuotion ja eväiden ääressä valvotaan sään kehittymistä, ja kertoillaan:
  - lisää varusteista
  - melontaretkeilyä järvillä, merellä ja joissa.
  - seuran toiminnasta
  - jäseneksi liittymisestä – mahdollisuus anoa jäsenyyttä kuluvan kesän aikana ilman liittymismaksua.
  - Meso:n koulutusjärjestelmä.
  - omakohtaiset kokemukset melonnan parissa
  - kaluston kuljettaminen, erilainen kalusto
  - kerrataan turvallisuusasioita

Sään huonontuessa vastuuhjaaja päättää, palataanko ennenaikaisesti (hyvä), vai suojaudutaanko ja odotellaan kelin paranemista (riski!). Myös ukkosella.

Ennen takaisin lähtemistä

- Muistutetaan, että palataan samalla tavalla ryhmittäin, kuin tultaessakin.
- Vajan rannassa on mahdollisuus pelastautumisen harjoitteluun.
- Muistutetaan kaluston huollosta ja yhteistä kurssin lopetuksesta.

Lähtö saaresta ~klo 19:30

- Melojat ovat aina ohjaajan tai apuohjaajan näkökentässä

Varasuunnitelma tuuliselle kelille

- tekniikkaharjoittelua satama-altaassa
  - melontatekniikkaa
  - pelastautumisia
  - akrobatiaa
  - leikkejä
- aallokkomelonnin harjoittelua aallonmurtajan tuntumassa
- luonnonrantaan rantautumisen voi harjoitella Koukkuniemen suvannossa tms.
- nuotio ja eväät vajan rannassa, esim. kajakinkuivaustelineiden luona

MELONTA- JA SOUTULIITON VAATIMUKSET PERUSKURSSIN KOULUTUKSEEN

Tiedot:

- Perustiedot melonnasta ja välineistä, niiden säädöistä ja valinnasta
- Olosuhteiden mukainen vaatetus ja varavaatetus
- Varusteet: kanootit, liivit, aukkopeitteet, melat, kellukkeet kanooteissa ja kajakeissa, kypärät
- Turvallisuustietous ja ymmärrys:
  - omien voimien ja kykyjen arviointi suhteessa olosuhteisiin
  - tieto melomaan lähdöstä maihin (vajakirja, henkilö..)
  - ryhmässä melominen: ryhmäkuri ja kommunikaatio tuuli, aallot, virta
  - sää
  - muu vesiliikenne, veneväylät
  - olosuhteiden kuten virtaavan veden ja merialueiden erilaisuus
  - Hypotermia – miten ennalta ehkäistä, sekä lyhyet hoito-ohjeet
  - Jokamiehen oikeudet, missä saa/ei saa meloa tai rantautua, sekä ympäristötietoisuus
  - Seuratoiminnan ja melontamuotojen esittely. Esimerkiksi rata-, koski-, retkimelonnin esittelyt
  - Kalustolle ja olosuhteisiin sopivat pelastustavat
  - Ravinto ja neste

Taidot:

- Kajakkiin/kanoottiin ja kajakista/kanootista laituriin ja luonnonrantaan
- Kajakissa aukkopeitteen kiinnitys ja avaus
- Hyvä melonta-asento, tasapainon pitäminen ja rentous
- Eteenpäin melonta
- Taaksepäin melonta
- Pysäytys
- Sivuttain melonta ainakin yhdellä tapaa
- Tuen ottaminen vedestä
- Kajakin/kanootin ohjailu ja kääntäminen melanvedoilla, peräsimellä, nostoevällä, painonsiirrolla, melan käyttö peräsimenä. (360° paikoillaan kaarivedoilla, 8 - rata)
- Kanootin/kajakin kaataminen, pelastautuminen avustettuna takaisin kanoottiin.
- Lauttaan meno vesillä ja siitä irrottautuminen
- Osata käyttää peräsimiä, nostoeviä, säätää jalkatuet
- Tehdä kanootin turvatarkastus ennen vesillemenoa, erityisesti kellukkeet
- Oppia kaluston asianmukainen käsittely, huolto sekä hyvät kantotavat

Turvajärjestelyt

- Ohjaajien riittävä lukumäärä (1:5), kuitenkin vähintään melonnan turvaohjeen mukaisesti (yksi ohjaaja 10 kanoottia tai 16 melojaa kohden) **Kyllä**
- Ohjaajien riittävät taidot. Kurssin vastuuvetäjällä Melonta- ja soutuiliiton opas-, ohjaaja- tai vastaavan tason koulutus tai pätevyys. **Kyllä**
- Harjoittelu suojaisilla vesialueilla **Kyllä**
- Kurssilaisten uimataidon varmistus **Kyllä**
- Tajunnan tai tasapainon menetystä aiheuttavista sairauksista pyydetään kertomaan ohjaajille etukäteen **Kyllä**
- Kalusto- ja varustevaatimukset Melonnan turvaohjeen mukaisesti **Kyllä**
- Kommunikointi vesillä sekä ryhmän että ohjaajien kesken puhe-etäisyydellä. Pilli- ja melamerkit sovittava. **Kyllä**
- Näkyvyys ja ohjaajien erottaminen esim. liivien avulla päähineen avulla. **Kyllä**
- Turvavälineet: puhelin, hinausköysi, ensiapuvälineet ohjaajilla sekä niiden käyttötaito **Kyllä**
- Pelastussuunnitelma ja riskianalyysi joista kerrottava tiivistelmä osallistujille **Kyllä**
- Turvavene, jos tarpeen **Ei**
- Järjestelyt Melonnan turvaohjeen mukaisesti **Kyllä**

Kuluttajapalveluiden vaarojen tunnistaminen ja toimenpiteiden suunnittelu

Palveluntarjoaja: Tampereen Vihuri				Päiväys: 3.4.2018	
Tarkasteltava palvelu: Melonnan peruskurssi				Tekijät: Pertti Peussa ja Jani Raipala	
Palvelun osa, toiminto tai laite	Kuluttajiin kohdistuvat vaarat ja niiden syyt	Tyypilliset seuraukset	Nykyiset toimenpiteet vaaran poistamiseksi tai (kursiivilla) pienentämiseksi	Ovatko nykyiset toimenpiteet riittäviä?	Lisätoimenpiteet turvallisuuden parantamiseksi (tärkeys 1-3) ¹
Kurssilaiset kulkevat rantalaiturille ja takaisin	Kaatumisaltis (sora)rinne laitureille, varsinkin kajakkia kantavat heikommat henkilöt	Kaatuminen, asfaltti-ihottuma, kajakki voi myös pudota päälle	Kajakkia ohjeistetaan kantamaan parina.	☒ Kyllä ☐ Ei	2 - Rinteen kulukelpoisuutta parannettava; mahdollisesti vajalaajenuksen yhteydessä.
Kurssilaiset kulkevat kurssipäivinä vajassa useamman kerran yläkertaan ja alas.	Portaat vaikeakulkuiset (vanha rakennus), ja varsinkin alaspäin tultaessa kajakkien keuloihin voi kompastua, tai pää osuu palkkiin. Ei kaidetta.	Kaatuminen portaissa. Mustelmia, katkennut luu, aivotärhdys tai niskavamma.	Portaikön sähkövalaistusta lisätty.	☒ Kyllä ☐ Ei	2 - Parannetaan vajalaajenuksen yhteydessä.
Koulutus aallonmurtajan ulkopuolella	Kurssilainen kaatuu kajakillaan aivan aallonmurtajan tai veneseuran louhikko-penkereen edustalla.	Luode-, pohjois-, tai koillistuuli aaltoineen painaa kurssilaisen ja rescuttajan päin kivilouhikkoa. => Mustelmia, ja mahdollisesti aivotärhdys tai sijoiltaan mennyt nivelkin.	Aalokkomelonnassa ohjeistettu pitämään 25m etäisyys em. aallonmurtajiin ja louhikkoon, jotta ohjaaja ehtii rescuttaa tai opastaa rantautumaan.	☒ Kyllä ☐ Ei	

¹ Vaikka tähänastiset toimenpiteet olisi edellä todettu riittäviksi, voi olla järkevää ja kannattavaa toteuttaa helppoja ja halpoja toimenpiteitä turvallisuuden parantamiseksi edelleen. Toimenpiteiden tärkeys: 1 = Turvallisuuden kannalta kiireellinen toimenpide, toteutetaan välittömästi. 2 = Vähemmän kiireellinen toimenpide, joka voidaan toteuttaa myöhemmin. 3 = Lisäselvityksiä vaativa toimenpide-ehdotus.

Koulutusretki Tapatoraan	Sää pahenee Tapatorassa ollessa; paluumatkasta tulee kurssilaisille liian vaikea	Useita kajakkeja kaatuu, kurssilaiset joutuvat kävelemään Kaupin metsästä vajalle.	Sääennusteiden tarkastus etukäteen.	☒ Kyllä	☐ Ei
Koulutus lähivesillä (jossa 4 uimarantaa)	Kurssilainen tai joku ohjaajista törmää uimariin	Uimari satuttaa päänsä tai ylävartalon. Meloja voi kaatua - pahimmillaan uimarin päälle.	Pidetään etäisyyttä Rauhaniemen ja Kaupinojan uintialueisiin, rantautuminen vain turvallisuussyistä.	☒ Kyllä	☐ Ei
Kajakin käsittely ja kantaminen	Kantamisesta tai kaatumisesta aiheutuvat vammat.	Käsi- tai selkävamma. Myös nilkkavamma kaaduttaessa.	Kurssilla näytetään kajakin ergonomisesti oikea nostaminen. Opastetaan kantamaan kajakkia parina. Käsittelyvaiheessa ei kiirettä.	☒ Kyllä	☐ Ei
Luonnonrantaan rantautumisen harjoittelu.	Vaikea maasto (joskus irtolohkareita), kajakin nosto, ja liukkaus.	Käsi- tai selkävamma. Myös nilkkavamma kaaduttaessa.	Kiireen ja tungoksen välttäminen, erityisesti märillä rantakivillä.	☒ Kyllä	☐ Ei
Koulutuksen aikainen vesilläolo.	Kaatumisen vahingossa. Syynä mm. vaillinainen melontataito, toisen melojan ojentama esine, törmäys johonkin pinnalla tai pinnan alla, aalto, jopa äkillinen tuulenpuuskakin.	Kajakki kaatuu. Jos pinnan lähellä kivi tms. kovaa, saa meloja mustelman tai kovan tällin päähänsä.	Ennakko-ohjeistus kaatumistilanteesta kurssilaisille - mm. aukkopeiton oikea kiinnitys ja irrotus, melontareitin valinta sään mukaan, järkevä etäisyys rantaan. Kurssilaiset ovat koko ajan jonkun ohjaajan näkökentässä. Ohjaajien tarkkaavaisuus, vältetään vedenalaisia kiviä tai verkkoja, useita apuohjaajia. <i>Kurssilaisella varavaatteet mukana vesitiiviisti, ohjaajilla ladattuja puhelimia vesitiiviisti, ohjaajilla kyky antaa ensiapua, sekä puhelin soittaa 112 tarvittaessa.</i>	☒ Kyllä	☐ Ei
Koulutuksen aikainen vesilläolo kesän ensimmäisillä kursseilla, kun vesi on kylmää (ja kurssilaisilla on huono varustus kylmään veteen).	Ks. yllä.	Ylläolevan lisäksi kylmään veteen kaatunut voi ihmisen luontaisen reaktion vuoksi vetää vettä henkeensä. Kylmä vesi myös kylmettää uimarin nopeasti.	Ks. yllä, lisäksi melottava vieläkin lähempänä rantaa. <i>Ohjaajilla on tiedossa vedenhaukkomisreaktion mahdollisuus, sekä ymmärrys ripeän toiminnan tärkeydestä kylmän veden aikaan.</i>	☒ Kyllä	☐ Ei

Koulutuksen aikainen vesilläolo aallonmurtajien lähellä.	Ks. yllä.	Kurssilainen saattaa rantautua ohjaajilta kysymättä louhikkoon, ja saada mustelmia tai jopa nilkkansa sijoiltaan.	<i>Lähin ohjaaja neuvoo rantautumisen lähistön helpoimpaan paikkaan. Varotaan kaatumista, nilkkaa jne.</i>	☒ Kyllä ☐ Ei	
Koulutuksen aikainen vesilläolo kalapyydyksen lähetyvillä, tai kun pinnan alla on jotain takertuvaa.	Ks. yllä.	Kaatonut sotkeutuu kalapyydykseen, tai pinnan alla olevaan esim. polkupyöränraatoon.	<i>Koulutusalueella ei tiettävästi ole kalapyydyksiä. Ohjaajilla on puukkoja. Liivit kelluttavat. Tarvittaessa ks. alla.</i>	☒ Kyllä ☐ Ei	
Koulutuksen aikainen vesilläolo.	Kurssilaisella (tai ohjaajalla) piilevä tai peitelty sairaus tai vamma, joka vaikuttaa jaksamiseen, tajuntaan, tai tasapainoon. Muu tapaturma.	Kurssilainen kaatuu, mutta jää tajuttomana veden alle.	Terveydentila ennakkotiedustellaan kurssilaisilta. Ohjaajat ovat harjoitelleet tajuttoman pelastamista. <i>Hand of God -pelastus, tai ohjaajat sukeltavat ja vetävät henkilön pään pinnalle. Soitetaan 112.</i>	☒ Kyllä ☐ Ei	
Ks. yllä.	Uupumus. Heikko energia / nestetasapaino	Kurssilainen ei enää jaksaa tai halua osallistua opetukseen, mutta pystyy itsenäiseen toimintaan	Terveydentilan ennakkotiedustelu. <i>Kurssilainen ohjataan rantaan, ja arvioidaan suoriutuuko hän yksin kotiin/hoitoon. Tarvittaessa autetaan.</i>	☒ Kyllä ☐ Ei	
Ks. yllä.	Heikko energia / nestetasapaino	Ohjaaja huomaa kesken kurssin, ettei kykene tehtäviinsä	<i>Oma ilmoitus ja sijaisen nopea etsintä. (Mahdollisesti ohjaajia on kurssilla riittävästi ko. kurssipäivän loppuun viemiseen)</i>	☒ Kyllä ☐ Ei	
Koulutukseen kuuluva melonta Tapatoraan tai muualle.	Tuuli, aallokko, ukkonen.	Kaatuminen, tai peräti salamanisku.	Vastuuohjaaja varmistaa sääennusteista etukäteen, sekä kurssin olosuhteista lähdetäänkö retkelle lainkaan. <i>Normireskukset tai hinaus. Jos ukonilma tullut 'päälle', evakuoidaan kurssi lähimpään ukkosenjohdattimelliseen suojaan, kuten vaja, Kaupinojan sauna, Koukkuniemen talot, jne. Tapatorassa vastuuohjaaja päättää toimenpiteet.</i>	☒ Kyllä ☐ Ei	

Ks. yllä	Yhden kurssilaisen palattava vajalle kesken retken (lääkkeet, meno, ...); ohjaaja lähtee saattamaan.	Ohjaaja:kurssilainen -suhde saattaa heiketä huonommaksi kuin 1:5.	Jos 1:5 sääntö rikkoutuu, vastuuhjaaja päättää palaako koko kurssi, vai voidaanko jatkaa tyvenen ja lämpimän kelin, hyväkuntoisten kurssilaisten jne yhteisvaikutuksen turvin.	☒ Kyllä	☐ Ei	
Koulutuksen aikainen vesilläolo.	Kalustossa tai varusteissa on haitallisia vikoja.	Vaikea meloa, kajakki täytyy vedellä, kaatuminen, melontaliivit eivät kelluta riittävästi tai irtoavat, jne.	Normaali kalustosta huolehtiminen. Melontaliivit tarkistetaan 5v välein, viimeksi v. 2019.	☒ Kyllä	☐ Ei	
Koulutuksen aikainen vesilläolo.	Nesteen tai ravinnon vähäisyys, liian rasittava melontasuoritus, tai liian vähän taukoja	Ei jaksakaan muiden mukana, eikä opi. Kaatuminenkin mahdollista.	Kurssilaisten toivotaan ottavan evästä, nestettä ja hattua mukaansa, lyhyt tauko n. tunnin välein, seurataan kurssilaisia ja kysytään taukotarvetta. <i>Taukojen pitäminen, kurssiohjelman keventäminen.</i>	☒ Kyllä	☐ Ei	